

הסגנון הטיפולי (אקטיבי, דירקטיבי, משקיף ומשקף) טכניקות טיפוליות	מטרות ומוקדי הטיפול	הבסיס לפתולוגיה/ בעיות	הבסיס התיאורטי ומושגי יסוד	תיאורטיקנים או קלינאים בולטים	הגישה
דומיננטי בטיפול, אנליזה לפרט ביחסיו עם המשפחה.	פיתוח רמות קומפלמנטריות, תמיכה בהגנות בשלות להתמודדות עם חרדה.	יחסי אובייקט מופרעים בילדות, המושלכים ע"י ההורים ונועלים את ילדיהם בקונפליקט ההורי. צרכים תוך אישיותיים יוצרים את הדפוס המשפחתי. קונפליקט, חרדה והגנות משפחתיות יוצרים קונפליקט (מושלך של הפרט או המשפחה) ← שבר בקומפלמנטריות התפקיד ← סימפטום.	התאמת החשיבה הפרוידאנית למשפחות (עם ילדים). הדגש על האופי הלא-מודע של אינטראקציות בין בני המשפחה, ועיוותים במערכת היחסים והתפקידים. תפקידים במשפחה קשורים בנתונים תוך-אישיותיים באינטראקציה עם צרכים בין-אישיים.	Ackerman	הגישה הפסיכודינמית

Dicks מאבחן את הצירים: המשותף בין בני הזוג, הציפיות המודעות, הקומפלמנטריות הבלתי מודעת. מטפל משקף ואינטרפרטיבי, אמפתי, מאפשר, בונה סביבה מכילה, בכדי שניתן יהיה להעלות את העולם הפנימי הסובייקטיבי. שימוש בתהליכי העברה והעברה נגדית (בזוגיות וביחסים עם המטפל).	שחרור מרוחות הרפאים של עברם של הורים (עיבוד הטרונספרנס במשפחה ולמטפל) הגברת היכולת להכלת ועיבוד ההשלכות, "החזרתן" מעובדות, עיבוד תהליכי הזדהות השלכתית. הגברת היכולת ל- observing ego של בני הזוג. שינוי וצמיחה אישיותיים.	בני הזוג מגיבים האחד לשני בהתאם לייצוגים הפנימיים ולא בהתאם למציאות. הקונפליקט הזוגי תוצר קשיי הכלת ההזדהות, ההשלכתיות, והשלכות הדדיות של חלקים הבלתי מתקבלים ע"י ה-self.	תיאוריות יחסי אובייקט (Dicks, Fairbairn): ההפנמות, הזדהויות, השלכות, הזדהויות השלכתיות (פרי קונפליקטים של בני הזוג מחוויות מוקדמות שלהם והפנמות הוריות). Dicks – מרחב ביניים זוגי. מושגיו של Racker לגבי הזדהות על ציר ה"עצמי" וציר האובייקט.	Scharff & Scharff	הגישה הפסיכודינמית

אמפתי, מאפשר, שימוש במפגש עם המשפחה הרחבה (על ענפיה) לעיבוד un-finished business	מפנה את המוקד מהפציינט המזוהה למערכות היחסים המופנמות של ההורים, תיאום בין המטרות הסמויות של בני המשפחה. פיתוח תובנה בין התנסויות העבר במשפחת המקור ליחסים העכשוויים וביסוס נפרדות.	פיצול בייצוגים הפנימיים של דמויות ההורים, המושלכת על בן הזוג ו/או הילדים. בזוגיות מודלקים החלקים שהוכחו/ הודחקו מיחסי האובייקט הראשוניים.	תיאוריות יחסי אובייקט (Dicks, Fairbairn): הפנמות, פיצולים, השלכות, והזדהויות השלכתיות.	Framo	הגישה הפסיכודינמית

מטפל אקטיבי, מכוון את המשפחה, זיהוי המחויבות בכדי שניתן יהיה "לאזן ולסגור את החשבון".	1. זיהוי מאזן חובות וזכויות. 2. איזון מחודש של מחויבויות הדדיות במשפחה להשגת הוגנות. 3. השגת תיקוף ואישור עצמי ע"י תהליך נתינה וקבלה ← המשפחה עובדת מהאשמה להבנה.	חוסר נפרדות ממשפחת המוצא, התנהגות בלתי פונקציונלית וחוסר הוגנות במשפחה הגרעינית תוצר של מחויבויות ממשפחת המוצא. חוסר איזון בין זכויות וחובות ← מימוש זכויות עלול להיות הרסני.	ראיה רב דורית על בסיס תיאוריות יחסי אובייקט. מושגיו: מחויבויות ונאמנות, מאזן של הוגנות וחובה, יומן התחשבנויות, נאמנות סמויה למשפחת המוצא.	Beszormeny-Nagy	הגישה הפסיכודינמית

דומיננטי – "סופר הורה". נזהר לא להישאב ל"משולש" עם המשפחה. שאלות להערכת הדפוס הרגשי במשפחה המקור והגרעינית, שימוש בג'נוגרם, הערכת עצמת תהליכי ההשלכה (במשפחה הגרעינית והמקור). הפחתת חרדה. התעסקות בתהליך ולא בתוכן (אות להישאבות המטפל למשולשים).	השגת אוטונומיה ונפרדות, הפחתת חרדה, התרת "משולשים"	רמת חרדה גבוהה + טשטוש בין רגש והרציונליות ובהעדר דיפרנציאציה של ה- Fusion ← self ; טשטוש גבולות בין דוריים, יחסי משולשים.	1) דיפרנציאציה של ה-self: חוסר נפרדות לעומת cutoff 2) משולשים רגשיים 3) תהליכי השלכה משפחתיים 4) תהליכי העברה בין-דוריים.	Bowen	הגישה הרב-דורית

צמיחה אישית ומשפחתית, ספונטניות, ביטוי רגשי, מודעות ומימוש הפוטנציאל האישי. הטיפול כהתנסות בחוויה רגשית.	נוקשות, תפקוד אוטומטי, התנתקות מהחוויה, העדר חיות.	אקזיסטנציאליזם גשטלט. הבנת העולם הסובייקטיבי, גילוי האינדיווידואליות מתוך החוויה. מושגים: הכבשה שחורה, האביר הלבן, המאבק על מבנה הטיפול, מאבק המטפל ליוזמת המשפחה.	Whitaker	האקספרסיביים-חוויתיים
אקטיבי, יוזם, ספונטני עד פרובוקטיביות; עידוד המשפחה לרגרסיה והבעת תוקפנות כדרך להבעת רגשות. אינטרפרטציות אבסורדיות לדה-פתולוגיזציה.				

יוזמת, המטפל כנותן משמעות וחיות למערכת בדרך תומכת. תומכת בהבעת רגשות, מתמקדת בקומוניקציה. טכניקות יצירתיות כ- "פיסול משפחתי".	לפתח בגרות, הגשמה, העלאת הערכה עצמית, איזון היחסים, במשפחה, התמקדות בקומוניקציה.	שעמום, ריחוק רגשי, דיכוי רגשות, הימנעות.	הפגישה כ"מסיבת חלקים (של ה-self)". איזון בין "אני, אתה ואנחנו". דפוסי קומוניקציה: מתרפס, מאשים, רציונלי, לא רלוונטי, תואם.	Satir	

הגישה המבנית	Minuchin	ראייה מערכתית,	<u>גבולות בעייתיים:</u>	הסטת המוקד	סגנון מובנה, ברור,
		התמקדות במבנה המשפחה: גבולות (מסבוכים עד מנוכרים) קואליציות, תת-מערכות.	1. גבולות סבוכים – חוסר דיפרנציאציה 2. ניכור – חוסר איכפתיות, אדישות (לעומת גבולות ברורים/ גמישים במשפחה המתפקדת). 3. גבולות נוקשים - קושי בהתארגנות במצבי stress ובמעגל החיים. 4. חוסר התאמה בתפיסת הגבולות <u>קואליציות בעייתיות</u> 1. קואליציה חוצת גבולות, טשטוש גבול בין תת מערכת הורים-ילדים. 2. קואליציה מעקפית – הפציינט המזוהה	מהפציינט המזוהה . הבנייה מחודשת של המשפחה/ שינוי מבני 1.בנית גבולות בין תת מערכת ילדים והורים 2 . שינוי במערך המשפחתי יגרור שינוי אינטרה-פסיכי	המטפל דירקטיבי, כריזמטי, הופך לבמאי ולמנהיג של המשפחה, הנחיות ברורות, אוריינטציה מעשית. מתערב במערכת המשפחתית כדי לשנות את הגבולות והקואליציות חוצות הדורות. התייחסות ל"כאן ועכשיו" ולא לעבר, התמקדות בתהליך ולא בתוכן. תהליך הטיפול Joining* למשפחה, Tracking* – לימוד השפה, האמונות והתפיסות של

המשפחה, ליצירת ברית עם כל אחד מבני המשפחה. * אבחון דרך תצפית באינטראקציות והחייאתן. * הבנייה קוגניטיבית עם הגדרה מחודשת, סיכום והכללה לצורך שינוי.		כמקור דאגה מסית מהמתח הזוגי. 3. משולש נוקשה – נפרצים הגבולות הבינדוריים והילד בתוך תת מערכת ההורית. <u>משפחות פסיכוסומטיות- הגנת יתר/ מעורבות יתר/</u> <u>/conflict avoidance</u>			

יוזמים ודירקטיביים ביותר, מתן הוראות, המלצות, שימוש בפרדוקס. שעורי בית. ביקורת: הואשמו בקור, טכנוקרטיות, התייחסות אינטלקטואלית.	התייחסות לתקשורת "כאן ועכשיו", התמקדות במסר של הסימפטום, החלפת דפוסים אינטראקטיביים (=קומוניקטיביים) נוקשים במסתגלים יותר= קומוניקציה בהירה, ישירה (ולא סמויה ו"כפולה"). מעבר מרמת התוכן לרמת התהליך של היחסים.	היתקעות בדפוסים נוקשים (loop), "התחפרות בבעיה", הסימפטום כשומר על האיזון המשפחתי, ולפיכך שינוי נתפס כאיום; הפציינט המזוהה כשומר על יציבות המערכת.	תיאורית המערכות, קיברנטיקה. Input & output של אינפורמציה. ראייה מעגלית. רמות קומוניקציה: תוכן ותהליך. חוקי המשפחה, הסימפטום כמשמר את הומאוסטזיז, double bind	:MRI ,Bateson ,Jackson ,Satir Watzlawick ,Haley Jackson	הקומוניקטיביים

דירקטיביים פעילים, הפעלת מניפולציות על המשפחה. מהותי- האסטרטגיות; ordeal, הנחיות (פרדוכסליות), prescription לעסוק עוד בבעיה, הגדרות מחודשות. ביקורת: טכנוקרטיות, אינו מתאים לכל המשפחות, למשל למשפחות רב בעייתיות.	סילוק הבעיות, שינוי ממעלה שניה (במבנה המערכת). היילי: כוח והיררכיה במשפחה. וואצלוויק: תפיסת מציאות חדשה. תמות משפחתיות; מחיר הוויתור על הסימפטום.	רצפי התנהגות לא פונקציונלית, הסימפטום פתרון לא מוצלח של הבעיה.	אין בסיס תיאורטי. פתרון בעיות	צאצאי הקומוניקטיביים ם: Watzlawick Weakland, Fish ,Haley Madanes Papp	האסטרטגים

האסטרטגים	הגישה	*הבנה פסיכו-דינאמית	ההתנהגות	"שם המשחק", שינוי במשחק, ולא בשחקנים.	עבודה בצוות (מאחורי
	הסיסטמית-מילנו: Selvini-Palazzoli, Boscolo, Cecchin, Prata	*קוגניטיבית, למידה חברתית (אמונות/תפיסת המשפחה) *התערבויות אסטרטגיות *המשפחה משתנה בהתאם לאינפורמציה שזורמת אליה ובתוכה	הסימפטומטית נתפסת כחלק ממערכת יחסי הגומלין במשפחה. הסימפטום –דרך ההתמודדות המשפחתית אשר יוצרת דפוסים לא פונקציונליים וחזרתיים (= "המשחק המשפחתי") – תקיעות המשפחה בשל פער בין דפוסי התנהגות והמשמעות הניתנת ע"י המשפחה.	הדרך להתמודד עם הסימפטום הוא לשנות את החוקים והאמונות של המשפחה. השינוי מושג על ידי הבהרת היחסים המשפחתיים. מיפוי של : דפוסי אינטראקציה ותפיסות, אופן שימור הבעיה. העברת האחריות המשפחתית מנושא הסימפטום לכלל	מראה) עם משפחות רב בעייתיות, פגישות ארוכות אחת לחודש. איסוף אינפורמציה ע"י שאלות מעגליות להכנסת אינפורמציה חדשה למערכת, בניית היפותזה מערכתית המגדירה מחדש את בעיית המשפחה (positive connotation) ובעקבותיה משימות התנהגותיות/ הוראות פרדוקסליות/ שיעורי בית.

	המשפחה מטרה – להביא את המשפחה לשינוי ביכולת השינוי שלה – הזזת תקיעויות והעלאת המוטיבציה לשינוי.				

האסטרטגים	deSazer	קוגניטיבי, טיפול	היתקעות בתפיסות	התמקדות	טיפול קצר טווח, אינו
		קצר טווח של פתרון בעיות המתמקד בכוחות המשפחה	שליליות; הסימפטום תוצר של היתקעות בפתרונות לא מוצלחים של הבעיה	בפתרון ובהצלחות ולא בבעיה. שינוי המחשבות האוטומטיות, חיזוק התנהגויות "מצליחות", העצמת המשפחה ושימוש בכוחותיה, התמקדות בהווה.	מאמין בהתנגדות של משפחות, אלא אי התאמה של טכניקות המטפל. המטפל משקף את תפיסת המשפחה ועובד שיתוף עמה לאיתור פתרונות להתמודדות עם הבעיה, מאתר ומחזק את ההתנהגויות שמשמרות הצלחה. טכניקות: מטלה=נוסחת המשימה, כדור הבדולח – איך יראו לאחר פתרון הבעיה? , הגדרה מחודשת.

המטפל כמורה. רלוונטי: אוצר המיומנויות של המטפל. שעורי בית. חיזוק למידה. קוגניטיביים: שאלות הממוקדות בחשיפת הדפוסים הקוגניטיביים והאמונות המעוותים/מוטעים.	פתרון בעיות, הרחקת הסימפטום, שינוי התנהגות לא רצויה מתוך הבנה של תוצאות ההתנהגות, הפחתת אינטראקציות אברסיביות, ביסוס אינטראקציות מתגמלות. קוגניטיביים – שינוי המחשבות האוטומטיות.	חיזוקים שליליים, חיזוק להתנהגות לא רצויה. יש יותר "מחיר" מאשר תגמול בעסקאות החליפין המשפחתיות/זוגיות. קוגניטיביים-אמונות ותפיסות מוטעות, מחשבות סטראוטיפיות.	תיאוריות למידה (קלאסית, אופרנטית, למידה חברתית- Bandura) קוגניטיביים- (1 תפישה שלילית של ה"עצמי", (2 פרוש שלילי של חוויות עבר והווה, (3 צפייה שלילית של העתיד. (Beck, Ellis)	Patterson – ילדים עם הפרעות בהתנהגות Lieberman – טפול זוגי-מיני Stuart – טיפול זוגי, אינטראקציות מתגמלות.	הגישה ההתנהגותית-קוגניטיבית

עידוד ריבוי משמעויות, שימוש בשפה ציורית, מטפורות לשחזר ניסיון חיים ולבנות סיפור חדש. עמדה משקפת, מעורבות אישית במתן פרשנויות. עידוד לתחושת האחריות של המטופל לארגון מחודש של חייו ומערכות יחסיו. ע"י סיפור מחדש של עלילת חייו המטופל מכיר בעובדה שסיפורים נוצרים בעקבות שיתוף פעולה ומאמץ ליצור תנאים בהם ה"קורבן" יהיה למחבר מועדף.	הפרדה והחצנת הבעיה מן האדם, הפיכתה לישות נפרדת, חקר הבעיה – איך מתנהלת על מי משפיעה, זיהוי מצבים חריגים וכיצד לשמרם; הרחבת ראיית המציאות, החלפת הסיפור.	חוויה הבונה סיפור אשר רואה באדם כמזוהה לבעיה, תפיסה מוטעית עד שהבעיה משתלטת על האדם/ משפחה.	בסיס תיאורטי קוגניטיבי, סיפור החיים = המשמעות שנותן הפרט לחוויה, אשר קובעת את התנהגותו. אין אמת אחת; אמונות, ערכים ומסורות קובעים את ההתנסות ואת המשמעות הניתנת לה. מושגי יסוד: החצנת הבעיה, ריבוי אמיתות, הבנייה של משמעות וסיפור חדש.	נרטיבים- White & Epstein	גישות פוסט מודרניסטיות

ה-setting המיוחד, שאלות מעגליות לגיבוש תמונת המשפחה והכנסת אינפורמציה חדשה למערכת, שיקופים של הגדרה חדשה למשפחה הפותחים אלטרנטיבות חדשות. הצוות נזהר לא להציף את המטפל והמשפחה.	הכנסת אינפורמציה חדשה מתוך ראיית "התמונה" של חברי הצוות מאחורי המראה, הסבר חדש ואלטרנטיבות חדשות.	תקיעות – "התחפרות" בבעיה, אין זרימה של אינפורמציה חדשה.	הבסיס: גישת מילנו, החידוש: צוות מאחורי מראה הלוקח חלק פעיל בתהליך הטיפול.	Reflective team Anderson	גישות פוסט מודרניסטיות

המטפל מעורב, מפחית בהכלתו את עוצמות החרדה והתוקפנות. מעודד תהליך של אמפתיה והבנה זוגיים, דרך משחק תפקידים של הדמויות ההוריות "וחזרה" להווה. התהליך: דיאלוג זוגי הכולל: Mirroring, Validation, ואמפתיה (תוך הדגש התהליך הקומוניקטיבי).	מודעות להשלכות פצעי העבר בזוגיות. העברת המוקד מההשלכות העבר ליחסים העכשוויים עם בן הזוג; תיקון הדדי של פצעי העבר המוקדמים.	הפרטנר דמות התקשרות קונפליקטואלית המדליקה את חרדות ופצעי העבר, כתהליך של repetition compulsion.	הבסיס: תיאוריות פסיכודינמיות, כמו ה-self psychology, יחסי אובייקט ו- Transaction Analysis אימגו: הדמויות המשמעותיות המופנמות המהוות תשתית לבחירת בן הזוג (שיספק את הצרכים הבלתי מסופקים). חיפוש החלק המוכחש ו"האבוד" (מתוך ההתנסויות המוקדמות) בבן הזוג. לבן הזוג פוטנציאל להארת ותיקון פצעי העבר.	Imago (IRT) Hendrix	גישות פוסט מודרניסטיות